

Міністерство освіти і науки України
Департамент науки і освіти
Харківської обласної державної адміністрації
Комунальний заклад
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

**«ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНОЇ ТА СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ
РОБОТИ У РІЗНИХ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУЦІЯХ СУСПІЛЬСТВА»**

МАТЕРІАЛИ

IV МІЖВУЗІВСЬКОГО НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО СЕМІНАРУ

м. Харків

2016 р.

ЗМІСТ

<i>Беляєва К. Ю. Організація навчальної практики як умова підготовки майбутніх соціальних педагогів до соціально-педагогічного супроводу обдарованих школярів</i>	6
<i>Блінова В. А. Напрями соціально-педагогічної діяльності з обдарованими дітьми в ЗНЗ</i>	8
<i>Бойченко А. О., Драган О. О. Становлення особистості у середовищі інтернатного закладу</i>	10
<i>Бурлуцька Т. Л., Головка В. В. Соціально-педагогічна робота по профілактиці торгівлі людьми засобами інтерактивних ігор</i>	11
<i>Вакарчук А. А. Діяльність сімейних клубних об'єднань за місцем проживання</i>	13
<i>Гарькава В. А. Нетрадиційні форми профорієнтаційної роботи з підлітками із сімей з СЖО</i>	14
<i>Гладун Т. О. Розвиток соціальної компетентності дітей з аутизмом в умовах розбудови громадянського суспільства</i>	16
<i>Гордієнко С. М., Блінова В. А. Соціально-педагогічна робота з неповнолітніми в пенітенціарних установах</i>	18
<i>Григоренко В. Л., Рассказова П. І. Підвищення ефективності соціально-педагогічного тренінгу шляхом використання сугестивних можливостей музичного мистецтва</i>	20
<i>Дудник Т. В. Етапи впровадження комплексу засобів підготовки майбутніх соціальних педагогів до формування соціальної компетентності дошкільника засобами сюжетно-рольової гри у дитячому садку</i>	23
<i>Душенко М. С. Соціально-педагогічна діяльність щодо формування толерантності у суспільстві</i>	24
<i>Єжова К. Ю. Соціально-педагогічна діяльність з соціального виховання старших дошкільників у ДНЗ засобами казки</i>	24
<i>Зінченко А. М. Інтерактивні форми в профілактиці правопорушень старшокласників в загальноосвітніх закладах</i>	25
<i>Ищенко К. С. Соціально-педагогічна діяльність з дітьми молодшого шкільного віку щодо формування моральних якостей</i>	27
<i>Казакова А. Є. Специфіка роботи соціального педагога з профілактики педагогічної занедбаності дітей-сиріт</i>	28
<i>Кандиба К. О. Особливості соціального виховання дітей-сиріт у загальноосвітніх школах-інтернатах</i>	29
<i>Квітко Н. М. Соціально-психологічні особливості ВІЛ-інфікованих дітей</i>	31
<i>Клімчук В. А. Ідеї соціального виховання дітей під час дозвілля у спадщині С. Шацького</i>	33
<i>Козічева Л. Ю. Розвиток соціальної відповідальності підлітків у ЗОШ</i>	35
<i>Костіна В. В. Теоретичні засади підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери до роботи з дезадаптованими дітьми та молоддю</i>	37

*Костіна В.В., к. пед. н., доцент,
доцент кафедри соціальної педагогіки
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С.Сковороди*

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ДО РОБОТИ З ДЕЗАДАПТОВАНИМИ ДІТЬМИ ТА МОЛОДДЮ

Питання професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери до надання соціальної допомоги вразливим категоріям населення є важливим у теорії та практиці соціально-педагогічної та соціальної допомоги. Аналіз наукової літератури показав, що дослідженими є такі аспекти вищезначеної проблеми: теоретико-методологічні основи професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів та соціальних працівників (О. Безпалько, М. Васильєва, Т. Дмитренко, Л. Міщик, А. Капська, А. Рижанова, С. Харченко); теоретичні засади соціально-педагогічної та соціальної роботи в Україні та за кордоном (І. Бех, І. Зверєва, В. Курбатов, М. Лукашенко, М. Мигович, І. Пінчук, М. Фірсов, Є. Холостова та ін.); робота з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування (Г. Бєвз, П. Бєхнер, І. Галатир, Л. Галігузова, О. Главник, М. Дюбуа, В. Кащенко, О. Коваленко, Н. Комарова, Ф. Кочерга, Г. Крюгер, В. Кузьмінський, С. Мещерякова, О. Нескучаєва, О. Павлішак, М. Рожков, М. Супрун, С. Царегородцева та ін.); особливості роботи з опіки та піклування за кордоном (С. Бадьора, І. Ковчина, О. Романовська та ін.); підготовка до роботи з дітьми та молоддю з особливими потребами (Н. Комарова, О. Рассказова, О. Яременко та ін.); підготовка майбутніх фахівців до роботи з сім'ями «групи ризику» (М. Докторович, І. Трубавіна, Л. Ричкова, Н. Синягіна та ін.). Але разом з тим професійна підготовка майбутніх фахівців соціальної сфери в напрямі роботи з дезадаптованими дітьми та молоддю ще не отримала широкого розвитку і впровадження в навчальний процес, що породжує протиріччя між потребами суспільної практики і особливостями професійної підготовки фахівця, нездатного ефективно вирішувати поставлені перед ним професійні завдання, яке в свою чергу підтверджує актуальність розробки зазначеної проблеми.

З метою виокремлення змісту підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери до роботи з дезадаптованими дітьми та молоддю як вразливими контингентами слід зупинитися на аналізі суті базових понять «дезадаптовані діти та молодь», «робота з дезадаптованими дітьми та молоддю», «професійна підготовка майбутніх фахівців». Як зазначено у тлумачному словнику з української мови поняття «вразливий» розглядається у двох значеннях: 1) це той, «який легко й швидко піддається зовнішнім подразненням; сприйнятливий, чутливий» та 2) «той, хто вражає інших», тобто є небезпечним для них [С 2, с. 758], а термін «контингент» визначено, як «сукупність людей, що становлять подібну з певного погляду групу; склад осіб певної категорії» [С 1, с. 268]. Тоді, поняття «дезадаптовані діти та молодь, як вразливі контингенти» можна визначити як специфічну групу серед дітей та молоді, що вирізняється особливою

чутливістю, сприйнятливістю до зовнішніх суспільних впливів з одного боку та, у разі певних обставин, може бути небезпечною для суспільства в цілому – з іншого, тому, потребуючої особливої допомоги та захисту. Виходячи з цього, професійна підготовка майбутніх фахівців соціальної сфери до роботи з цими контингентами має свої особливості та специфічні ознаки. У дослідженні ми виділяємо такі особливості підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери до роботи з дезадаптованими дітьми та молоддю: врахування специфіки майбутньої професійної діяльності (створення умов для глибоко вивчення особливостей розвитку дезадаптованих дітей та молоді та особливостей роботи з ними у різних соціальних інституціях); опанування досвідом створення відповідного виховного простору для розвитку важливих соціальних якостей особистості дезадаптованих дітей та молоді з використанням етнокультурних традицій з метою їхньої ресоціалізації та адаптації до суспільного життя; забезпечення формування психологічної готовності студентів до майбутньої соціально-педагогічної діяльності, завдяки координації роботи вузу із різними соціальними інституціями, що здійснюють роботу з зазначеними контингентами під час практики.

Для забезпечення процесу підготовки майбутніх фахівців соціального профілю до роботи в зазначеному напрямі нами розроблено збагачення навчально-методичного забезпечення з різних дисциплін фахової підготовки[1]: 1) в межах опанування майбутніми соціальними педагогами дисципліни «Етнопедagogіка» практико-орієнтовані навчальні заняття, індивідуальні науково-дослідні завдання (дозволяють шляхом занурення їх у національно-культурне середовище створити умови для набуття студентами професійних практичних умінь та навичок, підвищити їхній інтерес до використання етнокультурних засобів у роботі з дезадаптованими дітьми та молоддю); 2) у межах спецкурсу «Опіка та піклування» організацію можливості для студентів у межах волонтерських ініціатив проходити практичну підготовку до виконання професійної діяльності на базах соціально-психологічних центрів для дітей та інших соціальних інституцій, що здійснюють соціальну роботу з дітьми сиротами та дітьми, що позбавлені батьківського піклування; 3) у межах соціально-педагогічної практики у загальноосвітніх навчальних закладах та соціальних службах організація тренінгових занять «Практика соціально-педагогічної роботи з дезадаптованими дітьми та молоддю», які здійснюють методисти-працівники соціальних служб та психологічних служб освітніх установ партнерської мережі.

Список використаних джерел:

1. Костіна В. Професійна підготовка майбутніх соціальних педагогів до роботи з дезадаптованими дітьми та молоддю в різних соціальних інституціях// Багатоманітність культур як педагогічна проблема: збірник наукових статей / Бердянський державний педагогічний університет ; укладач Гуренко О. І. – Бердянськ : Видавець: Ткачук О.В., 2015. – С.133-137.
2. Словник української мови в 11 т.- Т.4, 1973.- стор. 268.
3. Словник української мови в 11 т.- Т.1, 1970,- стор. 758.